

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Rychlého a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Faisala Husseiniho v právní věci žalobce: **J. P.**, zastoupený JUDr. Karlem Davidem, advokátem se sídlem Sladkovského 1640, Louny, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Bělušice**, se sídlem Bělušice 66, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 10. 2025, č. j. 141 A 29/2024-68,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Ustanovenému zástupci žalobce, advokátu JUDr. Karlu Davidovi, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti ve výši **6 135 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

[1] Žalobce podal ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem (dále jen „*krajský soud*“) žalobu proti lékařskému posudku žalované ze dne 13. 8. 2024, ev. č. 18V2024516 (kterou kvalifikoval jako žalobu proti rozhodnutí správního orgánu), jímž byl shledán zdravotně nezpůsobilým k práci při výkonu trestu odnětí svobody.

[2] Krajský soud nejprve usnesením ze dne 27. 1. 2025, č. j. 141 A 29/2024-27 (dále jen „*první usnesení krajského soudu*“), žalobu odmítl pro nepřipustnost podle § 46 odst. 1 písm. d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Dospěl totiž k závěru, že lékařský posudek o zdravotní nezpůsobilosti vězně k práci není rozhodnutím správního orgánu ve smyslu § 65 s. ř. s. a je vyloučen ze soudního přezkumu podle § 68 písm. e) s. ř. s. ve spojení s § 70 písm. a) téhož zákona.

[3] První usnesení krajského soudu zrušil Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 21. 8. 2025, č. j. 21 As 20/2025-28 (dále jen „*první rozsudek Nejvyššího správního soudu*“), a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Uvedl, že posudek o zdravotní nezpůsobilosti odsouzeného k výkonu práce vskutku není rozhodnutím správního orgánu ve smyslu § 65 s. ř. s. Odsouzený se však může domáhat ochrany ve správním soudnictví prostřednictvím žaloby proti nezákonnému zásahu věznice (§ 82 s. ř. s.), který spočívá v jeho nezařazení do práce právě s ohledem na to, že byl zdravotním posudkem shledán nezpůsobilým k práci. Žalobci (odsouzenému) nemůže být na újmu, pokud zvolil nesprávný žalobní typ (žalobu proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 s. ř. s.) v důsledku nesprávného závěru soudu v občanském soudním řízení, jenž zastavil řízení o žalobě směřující proti posudku o zdravotní nezpůsobilosti odsouzeného k výkonu práce s odůvodněním, že takový posudek je správním rozhodnutím. Nejvyšší správní soud proto zavázal krajský soud, aby poučil žalobce o možnosti změnit žalobní návrh na zásahovou žalobu a směřovat tuto svoji žalobu proti jednání žalované spočívajícímu v nezařazení žalobce do práce na základě lékařského posudku.

[4] Krajský soud usnesením ze dne 22. 10. 2025, č. j. 141 A 29/2024-68 (dále jen „*druhé usnesení krajského soudu*“), zásahovou žalobu stěžovatele (k tomu viz níže) odmítl z důvodu její nepřipustnosti.

[5] V dalším řízení krajský soud nejprve v reakci na závazný právní názor prvního rozsudku Nejvyššího správního soudu žalobce usnesením ze dne 11. 9. 2025, č. j. 141 A 29/2024-46, poučil o možnosti změnit žalobní návrh na zásahovou žalobu a směřovat svoji žalobu proti jednání žalované spočívajícímu v nezařazení žalobce do práce na základě lékařského posudku. Dne 26. 9. 2025 žalobce změnil žalobu tak, že se domáhá ochrany před nezákonným zásahem žalované spočívajícím v tom, že byl uvedeným lékařským posudkem seznán zdravotně nezpůsobilým k práci a že mu následně nebyla práce přidělována (nebyl pracovní zařazen). Žalobce navrhl, aby krajský soud rozsudkem určil, že „*zásah žalované, kterým bylo žalovanému (patrně „žalobci“; pozn. soudu) na základě lékařského posudku o zdravotní způsobilosti k práci Vězeňské služby České republiky, Věznice Bělušice ze dne 13. 8. 2024 ev. označení 18V2024516, jímž bylo rozhodnuto, že žalovaný (opět patrně „žalobce“; pozn. soudu) je zdravotně nezpůsobilý k práci na pracovní pozici výrobní dělník - ANA Aqualine s.r.o., ve výkonu trestu znemožněno pracovní zařazení, je nezákonný.*“

[6] Krajský soud změnu žaloby připustil a žalobce vyzval, aby svou žalobu ve stanovené lhůtě doplnil o tvrzení (a důkazy), zda ohledně nezařazení do práce pro lékařským posudkem shledanou pracovní nezařaditelnost uplatnil před podáním žaloby jednak žádost u příslušného státního zastupitelství o výkon dozoru podle § 16a odst. 5 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství (dále jen „*zákon o státním zastupitelství*“), dále žádost o přezkoumání způsobu vyřízení tohoto podání u nejbližšího vyššího státního zastupitelství

pokračování

podle § 16a odst. 7 téhož zákona, poté jakým způsobem a kdy tato práva uplatnil a jak bylo s žádostmi naloženo. Kromě toho žalobce vyzval, aby svou žalobu doplnil o tvrzení, zda před podáním žaloby využil svého práva navrhnout dle § 46 odst. 1 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (dále jen „*zákon č. 373/2011 Sb.*“), přezkoumání lékařského posudku žalované ze dne 13. 8. 2024, jakým způsobem a kdy toto právo uplatnil a jak bylo s návrhem naloženo.

[7] Žalobce reagoval tak, že žádost o dozor státního zastupitelství ve smyslu § 16a odst. 5 zákona o státním zastupitelství, ani žádost o přezkoumání způsobu vyřízení takové žádosti (§ 16a odst. 7 téhož zákona) před podáním žaloby neuplatnil. K tomu předestřel svůj názor, že přezkum lékařských posudků, které jsou podkladem pro rozhodování o zdravotní způsobilosti vězňených osob k pracovnímu zařazení, nenáleží do kompetence státního zastupitelství, a že k takovému přezkumu nedisponuje státní zastupitelství ani odbornou kvalifikací. Žalobce dodal, že v lékařském posudku byl poučen pouze o možnosti podat návrh na přezkum dle § 46 odst. 1 zákona č. 373/2011 Sb. Kromě toho žalobce poukázal na to, že se domáhá žalobou pouze určení nezákonnosti zásahu, a proto nebyl povinen bezúspěšně vyčerpat jiné právní prostředky ochrany nebo nápravy. Vymezený zásah již netrvá, neboť v mezidobí od podání žaloby (21. 8. 2024) došlo ke změně přístupu žalované a žalobce byl při výkonu trestu zaměstnán, a sice v období od 30. 10. 2024 do 31. 1. 2025 na pracovišti ANA – AQUALINE s.r.o. Od 21. 8. 2025 je žalobce pracovním zařazen – pracuje jako třídič komunálního odpadu.

[8] Krajský soud uvedl, že žalobce požadoval změněným žalobním návrhem jen určení, že zásah byl nezákonný. Pro zodpovězení otázky, zda bylo pro přípustnost jeho zásahové žaloby nezbytné před jejím podáním bezvýsledně vyčerpat jiné prostředky ochrany či nápravy, je však rozhodující povaha žalobou vymezeného zásahu, nikoli jen to, zda žalobce požaduje pouze deklarování nezákonnosti zásahu. Krajský soud dospěl k závěru, že žalobce se změněnou žalobou bránil zásahu žalované (spočívající v její nečinnosti), který v době podání žaloby (21. 8. 2024) trval. Pro přípustnost takové zásahové žaloby tudíž bylo od počátku nezbytné, aby žalobce (bez ohledu na to, že se žalobním návrhem domáhá výslovně pouze určení nezákonnosti zásahu) před jejím podáním bezvýsledně vyčerpal „*jiné prostředky ochrany nebo nápravy*“ ve smyslu § 85 s. ř. s. V posuzovaném případě jsou jimi žádosti dle § 16a odst. 5 a 7 zákona o státním zastupitelství (viz odstavce [6] shora), což muselo být žalobci známo, neboť dříve takové žádosti vůči jinému zásahu žalované uplatnil. Krajský soud uzavřel, že žalobce si musel být vědom, že nehledě na zvolený žalobní typ a jeho správnost (žaloba proti rozhodnutí či žaloba na ochranu před nezákonným zásahem), je třeba před podáním žaloby vyčerpat jiné prostředky ochrany a v zájmu zajištění přípustnosti budoucí žaloby tak učinit ještě před zahájením soudního řízení.

[9] Žalobce (dále jen „*stěžovatel*“) napadá druhé usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[10] Stěžovatel namítá, že se změněnou žalobou domáhal pouze určení nezákonnosti zásahu žalované. Poukazuje na to, že podle krajského soudu je pro vyčerpání jiných právních prostředků ochrany rozhodující povaha žalobou vymezeného zásahu, nikoli jenom to, zda žalobce požaduje pouze deklarování nezákonnosti zásahu. Podle stěžovatele je tento závěr nesprávný, neboť pro vyhodnocení přípustnosti žaloby je rozhodující až okamžik, kdy byl

uplatněn žalobní nárok v té podobě, o níž soud rozhodoval. V dané věci je proto rozhodující, kdy došlo ke změně žaloby, tj. kdy původní žaloba proti rozhodnutí správního orgánu byla „*nabrázena*“ žalobou na ochranu před nezákonným zásahem. Pokud stěžovatel změnu žaloby uplatnil až dne 26. 9. 2025 (tedy v okamžiku, kdy nezákonný zásah žalované prokazatelně netrval, resp. netrvaly jeho účinky, neboť v mezidobí byl stěžovatel pracovníčně zařazen), krajský soud nebyl oprávněn zkoumat využití jiných prostředků ochrany, neboť určovací žaloba uplatnění jiných prostředků ochrany nevyžaduje.

[11] Pro případ, že by kasační soud přisvědčil krajskému soudu, že stěžovatel měl bezvýsledně vyčerpat jiné prostředky ochrany před podáním žaloby, stěžovatel namítá, že jimi nemohou být žádosti podle § 16a odst. 5 a 7 zákona o státním zastupitelství. Jiné prostředky ochrany ve smyslu § 85 s. ř. s. totiž musí umožnit nápravu konkrétního nezákonného stavu, popřípadě ochranu před nezákonným zásahem. Dozorové státní zastupitelství není v rámci své činnosti nadáno pravomocí přezkoumávat správnost lékařských posudků vězeňského zařízení o pracovní způsobilosti odsouzených osob, natož rozhodovat o pracovním (ne)zařazení konkrétních vězňů.

[12] Stěžovatel nakonec uvádí, že v reakci na závěr krajského soudu, že měl před podáním žaloby podat žádosti podle § 16a odst. 5 a 7 zákona o státním zastupitelství, oslovil Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem s dotazem, zda je v rámci výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů ve výkonu trestu oprávněno zkoumat pracovní zařazení odsouzených a přezkoumávat lékařské posudky o zdravotní způsobilosti odsouzených k práci. Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem na jeho žádost reagovalo záporně v dopise ze dne 7. 11. 2025.

[13] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že se ztotožňuje s druhým usnesením krajského soudu a odkazuje na svá vyjádření k žalobě a předchozí kasační stížnosti stěžovatele. Potvrzuje, že od 30. 10. 2024 byl stěžovatel zaměstnán na podkladě nového lékařského posudku.

[14] Nejvyšší správní soud nejdříve hodnotil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), osobou oprávněnou (§ 102, věta první s. ř. s.) a stěžovatel je řádně zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[15] Jak bylo uvedeno výše, krajský soud rozhodl druhým usnesením znovu poté, co Nejvyšší správní soud prvním rozsudkem ke kasační stížnosti žalobce zrušil první usnesení krajského soudu (viz odstavec [3] shora).

[16] Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je kasační stížnost *nepřípustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.*

[17] Smyslem této úpravy je, aby se Nejvyšší správní soud opakovaně nezabýval věcí, ke které již jednou svůj právní názor vyslovil, a to za předpokladu, že se krajský soud tímto názorem řídil. Ostatně vysloveným právním názorem je v řízení o opakované kasační stížnosti vázán i sám Nejvyšší správní soud, což vylučuje možnost, aby jej k nové kasační

pokračování

stížnosti změnil (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007-56, č. 1723/2008 Sb. NSS; všechna judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz).

[18] Výjimky ze zákazu opakované kasační stížnosti dovedla nad rámec doslovného znění citovaného ustanovení judikatura Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu. Jedná se typicky o situace, kdy důvodem zrušujícího rozsudku Nejvyššího správního soudu je závažné procesní pochybení krajského soudu, nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, nedostatečně zjištěný skutkový stav či jiná vada, pro kterou Nejvyšší správní soud nemohl v předcházejícím řízení přistoupit k posouzení věci samé (srov. usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009-165, č. 2365/2011 Sb. NSS), tedy situace, kdy pro vadu rozhodnutí krajského soudu Nejvyšší správní soud nemohl přistoupit k posouzení věci samé. O takovou situaci se jedná i nyní. Stěžovatel namítá závažné procesní pochybení krajského soudu – nezákonné odmítnutí žaloby pro nepřípustnost. Proto v souladu s výše uvedenou judikaturou není nyní podaná – opakovaná kasační stížnost nepřípustná.

[19] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k věcnému posouzení kasační stížnosti. Napadené usnesení Nejvyšší správní soud přezkoumal v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[20] Kasační stížnost není důvodná.

[21] Úvodem Nejvyšší správní soud připomíná, že při odmítnutí žaloby přichází pojmově v úvahu pouze kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., jako zvláštní ustanovení ve vztahu k ostatním důvodům podle § 103 odst. 1 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, č. 625/2005 Sb. NSS).

[22] V projednávané věci je jádrem sporu, zda krajský soud po právu odmítl stěžovatelovu žalobu podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy z důvodu její nepřípustnosti.

[23] Krajský soud svůj závěr založil na tom, že se stěžovatel změněnou žalobou bránil zásahu žalované, který v době jejího podání (21. 8. 2024) trval; jednalo se tak o žalobu zápůrčí. Pro přípustnost takové zásahové žaloby tudíž bylo nezbytné, aby stěžovatel před jejím podáním bezvýsledně vyčerpал jiné prostředky nápravy (§ 85 s. ř. s.), konkrétně žádosti dle § 16a odst. 5 a 7 zákona o státním zastupitelství. Podle krajského soudu naopak nebylo významné, že se stěžovatel později změněným žalobním návrhem domáhal výslovně pouze určení nezákonnosti zásahu s ohledem na to, že žalovaný zásah byl tou dobou již ukončen; zásadní bylo jen to, že tvrzený zásah při podání žaloby trval.

[24] Nejvyšší správní soud se shora popsanou argumentací krajského soudu souhlasí.

[25] Jak bylo uvedeno výše, stěžovatel podal žalobu dne 21. 8. 2024. Nejprve zvolil nesprávný žalobní typ (žalobu proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 s. ř. s.). V podání ze dne 26. 9. 2025 (v reakci na poučení krajského soudu o možnosti změnit žalobní návrh na

zásahovou žalobu a směřovat tuto svoji žalobu proti jednání žalované spočívajícímu v nezařazení žalobce do práce na základě lékařského posudku) změnil žalobní návrh tak, že se domáhá vyslovení nezákonnosti již ukončeného zásahu, neboť od 30. 10. 2024 byl zaměstnán na podkladě nového lékařského posudku. Úprava žalobního návrhu v podání ze dne 26. 9. 2025 představovala změnu žaloby, kterou krajský soud usnesením ze dne 1. 10. 2025, č. j. 141 A 29/2024-56, připustil podle § 95 odst. 1 občanského soudního řádu ve spojení s § 64 s. ř. s., a reagoval tak na závazný právní názor prvního rozsudku Nejvyššího správního soudu.

[26] Krajský soud dospěl ke správnému závěru, dle něž s ohledem na to, že stěžovatel nebyl **v době podání žaloby** v důsledku nevyhovujícího lékařského posudku pracovně zařazen (zásah žalované tedy trval), pro její přípustnost je nezbytné, aby se stěžovatel před podáním žaloby domáhal nápravy jinými prostředky ve smyslu § 85 s. ř. s. (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2021, č. j. 6 As 108/2019-39, č. 4178/2021 Sb. NSS). Pokud v průběhu řízení o žalobě zásah pominul a stěžovatel po zrušení prvního usnesení krajského soudu změnil žalobu proti rozhodnutí na zásahovou žalobu (kterou mnil jako deklaratorní), nestává se jen proto podaná žaloba zpětně přípustnou. Jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 3. 2023, č. j. 3 As 366/2021 - 26, *„podmínky přípustnosti žaloby se odvíjí od okamžiku, kdy byla žaloba soudu podána, a nepřípustnost žaloby tak nemůže být ‚zhojena‘ okolnostmi, které nastaly až po jejím podání.“* Důsledkem toho je, že ačkoli stěžovatel v nynějším případě požadoval změnu žaloby na zásahovou deklaratorní, krajský soud správně posoudil existenci podmínek řízení **ke dni jejího podání** jako by od počátku šlo o žalobu zápuřčí. Jakkoli se posledně zmiňovaný rozsudek týkal jen nevýznamně odlišné situace, jeho závěry lze aplikovat také na projednávaný případ. Tehdejší stěžovatel podal v případě trvajících zásahu žalobu, kterou kvalifikoval jako deklaratorní zásahovou, zatímco nynější stěžovatel podal nejprve žalobu proti rozhodnutí, kterou následně změnil na žalobu zásahovou.

[27] Zásadní je, že i pokud by stěžovatel od počátku zvolil správný žalobní typ – žalobu proti nezákonnému zásahu (namísto žaloby proti rozhodnutí správního orgánu), a nezařazení stěžovatele k práci v důsledku negativního zdravotního posudku by ke dni podání žaloby trvalo, bylo by možné proti takovému postupu brojit toliko zápuřčí zásahovou žalobou. Při posuzování přípustnosti takové žaloby by bylo třeba zkoumat, zda se stěžovatel domáhal nápravy jinými prostředky ve smyslu § 85 s. ř. s. Stejně tak v případě, že by krajský soud v předcházejícím řízení stěžovatele poučil o tom, že zvolil nesprávný žalobní typ, a stěžovatel by na jeho výzvu reagoval změnou žaloby, krajský soud by musel z hlediska přípustnosti žaloby zkoumat, zda stěžovatel před jejím podáním bezvysledně vyčerpал jiné prostředky nápravy.

[28] Pravidlo, dle něž se podmínky přípustnosti žaloby odvíjejí od okamžiku, kdy byla žaloba k soudu podána, platí bez ohledu na to, zda stěžovatel od počátku zvolil správný žalobní typ. Jinak řečeno, i kdyby krajský soud v předcházejícím řízení poučil stěžovatele o nesprávně zvoleném žalobním typu namísto toho, aby žalobu pro nepřípustnost nezákonně odmítl, nebo pokud by stěžovatel nedbal nesprávného poučení civilního soudu a rovnou podal žalobu proti (v té době trávajícímu) nezákonnému zásahu, ani za takových okolností by se nemohl zbavit povinnosti k uplatnění jiných prostředků ochrany. V opačném případě by byl popřen základní princip subsidiarity soudní ochrany (§ 5 s. ř. s.),

pokračování

podle nějž případná nezákonnost má být nejprve odstraněna vlastními mechanismy uvnitř veřejné správy a až v případě jejich selhání nastupuje ochrana ve správním soudnictví.

[29] Dále Nejvyšší správní soud přistoupil k posouzení kasační námitky, dle níž žádosti k příslušnému státnímu zástupci ve smyslu § 16a zákona o státním zastupitelství nejsou prostředky ochrany, které je třeba vyčerpat před podáním zásahové žaloby, aby mohla být přípustná. I tuto námitku shledal nedůvodnou.

[30] Jak vyplývá z rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2021, č. j. 10 As 350/2020 – 36, nebo ze dne 29. 7. 2021, č. j. 9 As 90/2021-42, žádosti dle § 16a odst. 5 a 7 zákona o státním zastupitelství jsou jinými právními prostředky ve smyslu § 85 s. ř. s, které je třeba bezvýsledně vyčerpat, aby byla přípustná žaloba proti nezákonnému zásahu vězeňské služby ve vztahu k odsouzenému v souvislosti s výkonem trestu odnětí svobody.

[31] V rozsudku č. j. 10 As 350/2020 – 36 Nejvyšší správní soud vysvětlil, že „[j]e to na prvním místě právě státní zástupce, nikoli správní soud, kdo hlídá dodržování právních předpisů v prostorách, kde se vykonává trest odnětí svobody. V rámci dozoru je také oprávněn vydávat příkazy k zachovávaní předpisů platných pro výkon trestu [...]. Jako garant zákonnosti dokáže státní zástupce nejrychleji a nejúčinněji poskytnout osobě ve výkonu trestu odnětí svobody ochranu před jí tvrzenou nezákonností.“ Proto do vztahu mezi osobou ve výkonu trestu odnětí svobody a konkrétní věznicí může správní soud vstoupit až poté, co tato osoba bezúspěšně požádala příslušného státního zástupce o výkon dozoru (§ 16a odst. 5 zákona o státním zastupitelství) a s žádostí o přezkoumání způsobu vyřízení jejího podání neuspěla ani u nejbližšího vyššího státního zastupitelství (§ 16a odst. 7 téhož zákona), který ve věci vykonává instanční *dohled* [k významu dohledové činnosti státního zástupce srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 3. 2015, sp. zn. I. ÚS 1565/14 (N 51/76 SbNU 691)].

[32] Ze shora zmiňovaného rozsudku č. j. 9 As 90/2021-42 vyplývá, že pokud jde o zásah, který v době podání žaloby stále trval a byl ukončen až po podání žaloby (právě taková situace nastala také v projednávaném případě), je třeba, aby žalobce před podáním žaloby bezvýsledně vyčerpal jiné právní prostředky ochrany před daným zásahem.

[33] Nakonec ke stěžovatelem tvrzené neodbornosti státního zástupce k přezkumu lékařského posudku lze odkázat na závěry napadeného usnesení (s nimiž se Nejvyšší správní soud ztotožňuje), v němž se krajský soud touto otázkou dostatečně zabýval.

[34] Krajský soud správně zdůraznil, že stěžovatel vymezil nezákonný zásah jako nepřidělování práce stěžovateli při výkonu trestu odnětí svobody v důsledku lékařského posudku žalované. Žalovaná je tedy původcem tvrzeného zásahu a lékařský posudek byl pouze jeho podkladem. Za tohoto stavu (vymezení zásahu) platí shora uvedený judikaturní závěr, dle kterého jsou žádosti dle § 16a odst. 5 a 7 zákona o státním zastupitelství jinými právními prostředky ochrany ve smyslu § 85 s. ř. s., které je třeba bezvýsledně vyčerpat před zahájením soudního řízení, aby byla zásahová žaloba přípustná. Krajský soud dodal, že s ohledem na zásadní význam obsahu lékařského posudku pro následný zásah žalované, za další z jiných právních prostředků ochrany nebo nápravy lze považovat také návrh na přezkoumání lékařského posudku dle § 46 odst. 1 zákona č. 373/2011 Sb. (o možnosti

jeho uplatnění byl stěžovatel v lékařském posudku poučen). Pokud by stěžovatel tento návrh na přezkoumání posudku uplatnil, vyčkal jeho nepříznivého vyřízení a až následně se obrátil s žádostí dle § 16a odst. 5 zákona o státním zastupitelství na příslušné krajské státní zastupitelství (a v případě neúspěchu následně s žádostí dle § 16a odst. 7 téhož zákona na nadřízené vrchní státní zastupitelství), státní zástupci by při posuzování důvodnosti jeho žádostí mohli ze závěrů přezkumu lékařského posudku vycházet. Krajský soud tedy dospěl ke správnému závěru, že státní zástupci by neposuzovali věcnou správnost posudku, ale zákonost jeho vydání.

[35] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že výše uvedené závěry nejsou v rozporu ani se sdělením státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem na dotaz stěžovatele (na které odkazuje v kasační stížnosti), zda je oprávněn v rámci výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů ve výkonu trestu zkoumat pracovní zařazení odsouzených a přezkoumávat lékařské posudky o zdravotní způsobilosti odsouzených k práci. Ze sdělení vyplývá, že státní zástupce může v rámci výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů ve výkonu trestu pouze zkoumat, zda věznic takové posudky zohledňuje a dodržuje zejména kogentní ustanovení zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů; nemůže ovšem posuzovat věcnou správnost takového posudku. Uvedené ovšem nevylučuje, aby žádosti dle § 16a odst. 5 a 7 zákona o státním zastupitelství byly jinými právními prostředky ochrany ve smyslu § 85 s. ř. s., jakkoli dozorová pravomoc státního zástupce je ve výše uvedeném směru omezená.

[36] Nejvyšší správní soud tudíž shledal kasační stížnost nedůvodnou a zamítl ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.

[37] O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věta první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. Žalovaná byla ve věci úspěšná, nevznikly jí však náklady přesahující běžný rámec její úřední činnosti. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že se žádnému z účastníků náhrada nákladů řízení nepřiznává.

[38] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 3. 9. 2024, č. j. 15 Na 224/2024 – 9, ustanoven zástupcem JUDr. Karel David, advokát se sídlem Sladkovského 1640, Louny, jehož zastupování trvá také v řízení o kasační stížnosti. Ustanovenému zástupci přísluší za zastupování žalobce odměna a náhrada hotových výdajů. Tyto náklady nese stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[39] Ustanovený zástupce ve věci učinil jeden úkon právní služby - písemné podání ve věci samé (sepis a podání kasační stížnosti) [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění účinném od 1. 1. 2025 (advokátní tarif)], za který mu přísluší odměna ve výši 4 620 Kč [§ 9 odst. 5 a § 7 bod 5 advokátního tarifu]. K tomuto úkonu se přiznává náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 450 Kč. Ustanovený zástupce je plátcem DPH, přiznaná odměna se mu proto navyšuje o částku, která odpovídá sazbě této daně (21 %), tedy o 1 065 Kč (zaokrouhleno na celé koruny nahoru dle § 146 odst. 1 daňového řádu).

pokračování

Celkově tak ustanovenému zástupci náleží odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve výši 6 135 Kč. Tato částka bude ustanovenému zástupci vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 29. ledna 2026

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu